

Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe Setinin (Temel Seviye: A1, A2) Yapılandırmacılık Bağlamında Değerlendirilmesi

Umut BAŞAR¹

Özet

Günümüzdeki en önemli öğretim kuramlarından biri olan yapılandırmacılık, eğitimin birçok alanıyla birlikte yabancı dil öğretimini de etkilemiştir. Yapılandırmacı yaklaşımla birlikte, öğretmenin rolünden eğitim ortamlarına, ders içi etkinliklerden ölçme-değerlendirme sürecine ve hatta ders kitaplarına kadar eğitimin pek çok aşamasına ait kavramlar anlam değişikliğine uğramıştır. Yabancı dil öğretim sürecinde en önemli materyallerinden biri olan ders kitaplarının, hedef kitlenin üst bilişsel becerilerini harekete geçirerek ön bilgilerini organize etmesi ve hedef kitleyi zihinsel bir yeniden oluşturma sürecine sevk etmesi bakımından yeterli olması, yapılandırmacı kuramın beklentileri arasındadır. Bu noktadan hareketle bu çalışmada, yurt dışında hizmet veren Yunus Emre Enstitüsü Türk Kültür Merkezleri ve pek çok Türkoloji bölümünde yabancı dil olarak Türkçe öğretmek amacıyla hazırlanmış *Yedi İklim Türkçe* öğretim seti, yabancı dil olarak Türkçe ders kitapları yapılandırmacı değerlendirme ölçütleri çerçevesinde incelenmiş ve yapılandırmacı öğretim kuramının söz konusu dil öğretim setine etkisi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırmada bilimsel araştırma tekniklerinden doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Söz konusu öğretim seti yapılandırmacı ölçütler ışığında değerlendirilerek öğretim setinin zayıf bulunan bazı yönlerine ilişkin öneriler sunulmuştur.

***Anahtar Kelimeler:** Yapılandırmacılık, Yabancı Dil Olarak Türkçe, Ders Kitabı*

¹ Okutman, Yunus Emre Enstitüsü Tahran Türk Kültür Merkezi, umutbasar_35@hotmail.com

Assessment of Yunus Emre Institute Turkish Education Set of “Yedi İklim” (Basic Level: A1, A2) Based on Constructivism Method

Abstract

Nowadays constructivism is one of the important along the theories of learning, it can be seen in many educational fields and in studying foreign languages as well. With the constructivist approach, the significations of many concepts of education from different steps such as the role of the teacher, educational environment, class activities, assessment and evaluation progress has been changed. During the process of foreign language education, textbooks are one of the most important education materials and according to the cognitive approach textbooks must be sufficient about topics such as organizing the target group’s preliminary information while actuating group’s metacognitive skills and referring the target group to a mental rebuilding process. In this research, “Yedi İklim Türkçe” Turkish education set which was prepared to be used for teaching Turkish as a foreign language in the Yunus Emre Institute Turkish Cultural Centers and Turcology departments abroad was examined in the framework of constructivist evaluation criteria and the influence of constructivist approach theory on the set. In the research, document examination technique has been used. The books were assessed by the constructivism method and weaknesses were pointed out with recommendations.

Keywords: *Constructivism, Turkish as a Foreign Language, Turkish Education Set*

Giriş

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim Terbiye Kurulunun 2004 yılında almış olduğu kararlarla ilköğretim birinci kademe Türkçe dersinin öğretim programı, bir önceki programın temele aldığı davranışçı öğrenme modelinin aksine, yapılandırıcı kuramla şekillendirilmiştir. “Türkçe (1-5. Sınıflar) Öğretim Programında yapılandırıcı yaklaşım merkeze alınarak çoklu zekâ, öğrenci merkezli öğrenme, beyin temelli öğrenme, bireysel farklılıklara duyarlılık, sarmal ve tematik yaklaşım, beceri yaklaşımı, yapılandırıcı okuma, anlama ve yazma öğretimi modelleri gibi çeşitli yaklaşım ve modellerden yararlanılmıştır” (Güneş, 2009: 39. “Eğitim programlarında yapılandırıcı paradigmaya geçilmesiyle birlikte öğretme ve öğrenme

kavramları, bilgi algısı, öğretmen ve öğrenci rolleri gibi kavramlar yeni bir anlam kazanmıştır” (Karadüz, 2010: 136). Jean Piaget, Vygotsky ve Bruner’in temellendirdiği yapılandırmacılık geleneksel bilgi aktarımı yerine üst bilişsel becerilere yoğunlaşan bir eğitim-öğretim yaklaşımıdır.

“Öğrenenlerin bilgiyi nasıl öğrendiklerine ilişkin bir kuram olarak gelişmeye başlayan yapılandırmacılık, zamanla öğrenenlerin bilgi nasıl yapılandırdıklarına ilişkin bir yaklaşım halini almıştır” (Erdem ve Demirel, 2002: 82). Bu yaklaşım eleştirel düşünmeyi, problem çözmeyi, gerçek hayatta mevcut durumları öğrenme ortamına aktararak çıkarımlarda bulunmayı öngörmektedir. Karatay’a (2010: 157) göre ise yapılandırmacılık, bireyin var olan bilgi birikimiyle yeni olan öğrenmeleri arasında bağ kurma ve bütünleştirme sürecidir. Bu süreçte, birey bilgileri üst üste yığmaz, kendi yorumunu katarak bilgiyi temelden kurar. Bilginin biriktirilmesi ve ezberlenmesi değil, analiz, sentez ve değerlendirme gibi üst bilişsel becerilerin etkin kullanılması önemlidir.

Bireyin (öğrencinin) merkeze alınarak öğrenme sürecinin nasıl gerçekleşmesi gerektiği üzerine eğilen yapılandırmacılığa göre öğrenme süreci, bilgi aktarımı ve ezberden çok hedef kitlenin bilgileri zihinsel bir işleme tabi tutarak yapılandırması sonucunda gerçekleşir. “Öğrenme sürecinde yeni bilgiler, ön bilgilerin ışığında incelenir, anlamlandırılır, ön bilgilerle bütünleştirilir ve zihinde yapılandırılır. Zihinde yapılandırma, bilgileri üst üste yığma, biriktirme veya ezberleme değil, düşünme, anlama, sorgulama ve sorun çözme yoluyla bilgiler arasında bağ kurmadır” (Güneş, 2013: 175). Bu noktadan hareketle, birey (öğrenci) edilgen (alıcı) durumdan çıkarak etken (sorgulayıcı) duruma gelmekte ve öğrenme sürecinin başat unsuru hâlini almaktadır. Senemoğlu’nun da (2012: 604) aktardığı üzere, öğrenciler kendi ilgileriyle araştırmaya, durumu anlamaya çalışırlarsa bu süreç sırasında kavramsal değişim, kavramsal yapılandırma öğretmenin aktarmasından çok daha etkili bir biçimde oluşur.

“Yapılandırmacılığın en önemli özelliği öğrenenin bilgiyi yapılandırmasına, oluşturmasına, yorumlamasına ve geliştirmesine fırsat vermesidir. Yapılandırmacılık, ‘zihinsel yapılandırma’nın sonucu olan biliş (öğrenme) temelli bir öğrenme yaklaşımıdır” (Erdem, 2001: 6). Bu bağlamdan hareketle yapılandırmacı yaklaşım, geleneksel öğretim modellerinin bir ka-

bul şeklinde sunduğu bilginin, öğrenenler tarafından oluşturulmasını ve içselleştirilmesi hedefler. Bu içselleştirme sürecinde öğrenenlerin, herhangi bir otorite olmaksızın öğretmen rehberliğinde işbirlikçi öğrenme, drama, beyin fırtınası, etkinlik, gelişim dosyası, proje vb. öğretim teknikleriyle fiziksel bir mekâna bağlı kalmaksızın analitik bir düşünsel süreci oluşturmalarına gayret edilir.

Yapılandırıcılık yaklaşımı bir ses kayıt cihazı ile daha iyi anlaşılabilir. Ses kayıt cihazı sesleri kaydeder ve gerektiğinde bu sesleri çıkarır. Yapılandırıcılığa göre öğrenciler bir ses kayıt cihazı gibi algılanamaz. Onlar bilgileri depolamaktan çok bilgiyi deneyimleri vasıtasıyla değiştirir ve öğrenmeleri için gerekli olan bilgiyi kendileri oluşturur. Öğretmenin görevi, deneyimlerine ve problem çözmeye dayanarak öğrenmeye çalışan öğrencilerin çabasına aktif öğrenme çevresini oluşturarak destek olmaktır. Bu destek; öğrencinin bilgiyi aramasına, kararlar vermesine, eleştirel düşünmesine, öğrendiklerini yeni durumlara uygulamasına olanak sağlamalıdır (Doğanay ve Tok, 2007: 216-217, Akt. Arslan, 2009: 145).

Bu yaklaşım öne sürdüğü ilkeler, eğitimin pek çok dalıyla birlikte dil öğretimini de etkisi altına almıştır. Günümüzde ana dili olarak Türkçe öğretim programları, ders içerikleri, ders materyalleri ve etkinliklerin yapılandırıcı yaklaşım ekseninde hazırlandığı bilinmektedir. Bu durum, 2005 Türkçe öğretim programında; “Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yaklaşım olarak, öğrenme sürecinde öğrencinin birikim ve deneyimlerinden hareketle sorunlara çözümler üretmesini, öğrenme-öğretme etkinliklerinde öğrencinin gelişim düzeyinin dikkate alınmasını, dolayısıyla değerlendirmede öğretim sürecindeki gelişimin de önemli olduğu benimsenmiştir. Bu yaklaşımın temel hedefi, öğrencinin öğretmen rehberliğinde; etkili iletişim kurması, grup çalışmalarına katılması, öğrendiklerini aşamalı bir biçimde inşa etmesidir. Türkçe öğretiminin daha verimli olabilmesi için, öğrencinin derse etkin olarak katılmasının sağlanması, motivasyonunun sürekli olarak desteklenmesi gerekir” (MEB, 2006: 3) cümleleriyle gözler önüne serilmektedir.

“Temel dil eğitimine başlanırken de bireyin zihinde şemalar oluşturması, bu şemaların deneyimler sonucunda özümsemesi ve alıştırma yapılarak düzenlenmesi yapılandırıcı yaklaşımın ileri sürdüğü kavram ve açık-

lamalardan bazılarıdır” (Epçaçan, 2013: 413). Bu bağlamdan hareketle, yeni gelişen bir disiplin olarak kabul edilebilecek olan yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin ne derece yapılandırmacı yaklaşımın doğrultusunda gerçekleştirildiği, üzerinde tartışılması gereken önemli bir konudur.

1.Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti

Hem ana dili eğitiminde hem de yabancı dil öğretiminde ders kitapları öğretim sürecinde kullanılan materyallerin başında gelmektedir. “Ders kitaplarının nitelikli olması eğitim-öğretim sürecinin en önemli gereklerinden biridir. Dil öğretiminde değişik yaklaşımlardan hareketle ve değişik amaçlara yönelik kitaplar hazırlanmaktadır. Kitaplar, seviyelere uygun okuma metinleri, görseller ve etkinliklerden oluşmaktadır. Yabancılar Türkçe öğretimi ders araç-gereçlerinin kullanılmasında amaç, dört temel becerinin geliştirilmesi ve bunlara yönelik kazanımların elde edilmesidir” (Tok, 2013: 250). Bu çerçevede bunlara ek olarak, Özışık (2007, Akt. Tüm ve Sarkmaz, 2012: 448), yabancı dil öğretimiyle ilgili ders kitaplarının dilin doğasına ve öğrenimine karşı bir farkındalık oluşturmak, yabancı kültürü iyice incelemek ve yabancı kültürdeki insanlara karşı olumlu tutumlar geliştirmek gibi işlevleri olduğunu da belirtmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretmek amacıyla özellikle son 20 yılda pek çok dil öğretim kitabının yazıldığı görülmektedir. Yunus Emre Enstitüsü, *Yedi İklim Türkçe* öğretim seti de yabancılar için Türkçe öğretim kitaplarından bir tanesi olmakla birlikte bazı özellikleri nedeniyle diğer Türkçe öğretim kitaplarından ayrılmaktadır. Yunus Emre Enstitüsünün yaklaşık 40 ülkede açmış olduğu Türk Kültür Merkezlerinde Türkçe öğretmek için eğitim materyali olarak kullanılan söz konusu kitap yurt dışında Türkçe öğretiminin ortaya çıkarabileceği durumlar göz önüne alınarak hazırlanmıştır.

Editörlüğünü; Erol Barın, Şaban Çobanoğlu, Şeref Ateş, Mustafa Balcı ve Cihan Özdemir’in üstlendiği ve yazarlığını ise İbrahim Gültekin, Mahir Kalfa, İbrahim Atabey, Filiz Mete, Aydan Eryiğit ve Uğur Kılıç’ın yaptığı Türkçe öğretimin setinin pilot uygulamalarına 2013 yılında başlanmış olup yaklaşık 2 yıllık bir süre zarfında eser, geri dönütler çerçevesinde güncellenerek tamamlanmıştır.

Ders kitapları, çalışma kitapları, öğretmen kılavuz kitapları, dinlenme kitapçıkları ve ses kayıtlarından oluşan Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinin “Diller İçin Avrupa Ortak Çerçeve Metni”deki düzeyler, dil yeterlilikleri ve temel yaşam alanları göz önüne alınarak hazırlandığı görülmektedir. “Hâlihazırda A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 düzeyindeki kitap setleri kültür merkezlerinde, işbirliği içinde olunan Türkoloji bölümlerinde ve yurt içindeki bazı Türkçe öğretim merkezlerinde uygulanmaktadır” (YEE, 2015).

Söz konusu Türkçe öğretim setinin her düzeydeki kitabında sekiz ünite ve her üniteye üç alt başlık bulunmaktadır. 72 saatlik bir kur düzeyinde, ders kitabından 4 ünitenin işlenmesi öngörülmektedir. Her ünitenin girişinde bölüm isimleri, beceriler, ünite içerisinde verilmesi gereken dil bilgisi yapıları ve kelimeler gösterilmektedir. Öğretim setinde her kitabın 1, 2, 3, 5, 6, ve 7. ünitelerinde aşamalı olarak çeşitli dil bilgisi yapılarının verildiği, ve 4. ve 8. ünitelerde ise yeni dil bilgisi yapısı verilmeksizin bir önceki yapıların etkinlikler vasıtasıyla tekrar edildiği dikkati çekmektedir. Ayrıca kültür aktarımı da göz önünde bulundurularak her ünitenin sonunda Türk kültürüne ilişkin bir unsurun tanıtıldığı çeşitli metinlerin “Serbest Okuma” başlığı altında yer aldığı göze çarpan bir diğer husustur. Son olarak gene her ünitenin sonunda “Değerlendirme” başlığı altında ünite boyunca öğrenilen bilgilere yönelik ölçme-değerlendirme bölümlerinin yer aldığı görülmektedir.

Yedi İklim Türkçe öğretimin setinin hedef kitleyi, A1 seviyesinden C2 seviyesine kadar etkili bir şekilde yabancı dil olarak Türkçe öğretmeyi amaçladığı anlaşılmaktadır. Bu hedef eserin sunuş bölümünde, günlük hayatın ihtiyaçlarına cevap verecek yeterliliği kazandırmak, günümüzün Türkçesinin iyi bir konuşuru olmak, Türk edebiyatının heyecanlı sayfalarında gezinebilmek ve Türk akademik hayatını Türkçe takip edebilmek (Develi, 2015: 3) cümleleriyle belirtilmektedir.

2. Amaç

Gerek ana dili öğretiminde ve gerekse yabancı dil öğretiminde, teknoloji alanındaki bütün değişim ve gelişimlere rağmen ders kitaplarının yeri oldukça fazladır. Özbay (2003: 63) tarafın ana dili olarak Türkçe öğretimi yapan öğretmenler üzerinde yapılan bir araştırmaya göre öğretmenlerin derslerde yararlandıkları kaynaklar arasında %94'lük bir oranla ders ki-

tapları ilk sırada gelmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bu durumun yukarıdaki oran kadar yüksek olmadığı düşünülse de ders kitaplarından faydalanma oranının diğer ders materyallerine nispetle çok daha yüksek olduğu bilinen bir gerçektir. Söz konusu durumu Özdemir (2013: 2051), Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarının sınıftaki kesin rolü konusunda Türkiye’de yapılan çalışmaların sayısının fazla olmadığı bilinmektedir, yorumuyla desteklemektedir.

Bu bağlamdan hareketle, yabancılara Türkçe öğretmek üzere hazırlanmış ders kitaplarının başarı üzerindeki etkisi üzerine araştırmalar yapmaya ihtiyaç vardır. Şüphesiz yabancı dil olarak Türkçe öğretmek üzere hazırlanan ders kitapları, temele alınan felsefi yaklaşımdan veya kuramdan izler taşıyacaktır. Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı ise günümüz dil öğretimine etki eden önemli yaklaşımlardan biridir. “Yapılandırmacı öğrenme kuramına göre hazırlan Türkçe dersi kitaplarının ezbere bilgiler aktarmak yerine öğrenmeyi öğretecek, kavrama, uygulama ve yorumlama ve başka metinlerle, bilgi, düşünce, olay ve olgularla ilişki kurma becerilerini geliştirecek biçimde hazırlanması gerekir” (Karatay, 2010: 161). Bu araştırmanın amacı, yurt dışında yer alan Yunus Emre Enstitüsü Türk Kültür Merkezlerinde ve Yunus Emre Enstitüsünün protokol imzaladığı Türkoloji bölümlerinde, yabancı dil olarak Türkçe öğretmek amacıyla kullanılan *Yedi İklim Türkçe* öğretim setini yapılandırmacılık ilkeleri bağlamında inceleyerek yapılandırmacı öğretim yaklaşımının adı geçen öğretim setine etkisini ortaya koymaktır.

3. Yöntem

Araştırmada, temel seviye (A1 ve A2) *Yedi İklim Türkçe* öğretim seti ders, çalışma ve öğretmen kılavuz kitapları yapılandırmacı değerlendirme ölçütlerine göre irdelenmiştir. Araştırmada, doküman inceleme tekniği kullanılmıştır. Genel olarak tarihçi, antropologlar ve dilbilimciler tarafından kullanılan doküman incelemesi tekniği, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2012: 227). Zenk (2008) tarafından yapılan bir çalışmada “Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitapları İçin Oluşturmacı Değerlendirme Ölçütleri” aşağıdaki gibi sekiz başlıkta toplanmıştır:

1. Biçimsel Ölçütler
2. Tanıtım ve Sunuşta Ölçütler

3. Dil Ölçütleri
4. Metin Ölçütleri
5. Alıştırma ve Etkinlik Ölçütleri
6. Ölçme ve Değerlendirme Ölçütleri
7. Ek Kaynak ve Materyallere Dair Ölçütler
8. Genel Oluşturmacı Ölçütler

Yedi İklim Türkçe seti yukarıda belirtilen çerçevede ve bu başlıklar altında Zenk (2008, 143-146) tarafından ortaya konulan ölçütler ışığında değerlendirilmiş ve yapılandırmacı yaklaşımın söz konusu esere yansımaları üzerinde durulmaya çalışılmıştır.

4. Bulgular ve Yorum

Bu bölümünde, yapılandırmacı yaklaşım ölçütlerinin araştırmaya konu olan Türkçe öğretim setindeki izleri sekiz ana başlık altında ortaya konulmaya gayret edilmiş ve araştırmanın sonunda eserin eksik görülün bazı yönlerine ilişkin öneriler sunulmuştur.

4.1. Biçimsel Ölçütler

Yedi İklim Türkçe setinin biçimsel özelliklerine dikkat edildiğinde, eserin gerçek hayatın karmaşasını doğru olarak yansıttığını belirtmek mümkündür. A1 ders kitabının başlangıç ünitesinin (Tanışma) ilk görseli, İstanbul Boğazı manzarasının arka plana alındığı bir mekânda tanışan iki gençten oluşmaktadır. A1 ve A2 setinin tamamı incelendiğinde, görsellerin gündelik hayattan seçilen gerçek resimler olduğu dikkati çekmektedir. Tamamen renkli olan eserde çizimlerden ziyade konuyu uygun resimler kullanılmıştır. Mesela “Sınıfta ne/kim var? Sınıfta ne/kim yok?” (YİT, 2015: 20) konu başlığında Yunus Emre Enstitüsünün bir kültür merkezine ait gerçek görsel, “Kahvaltı” (YİT, 2015: 22) konu başlığında ise kitap için hazırlanmış bir kahvaltı sofrasının resmi, “Bilet var mı?” (YİT, 2015: 57) konu başlığında da havaalanında yakın dönemde çekilmiş bir fotoğraf bulunmaktadır. A1 ve A2 kitaplarının tamamına bakıldığında manavda, balıkçıda, tiyatrodaki, sokakta, üniversitede, pazarda, kütüphanede, restoranda, ofiste, eczanede, evde, kuaförde, tren garında, piknikte, alışveriş merkezinde, seyahat acentesinde, kafede, camide vb. mekânlarda çekilmiş gerçek hayatın canlılığını ve bütün yönlerini aksettiren, realiteden kopuk olmayan ve günümüzdeki her daim hareket halinde olan hayatı yansıtan resimlerin yer aldığı görülmektedir. Her ünitenin giriş sayfasına, ünite baş-

lığına uygun olarak Türkiye’den alınmış özel bir resim konulmuştur. Örnek vermek gerekirse, A1 ders kitabının “Meslekler” başlıklı (YİT, 2015: 97) 5. ünitesinin girişinde İstanbul, Kapalıçarşı’dan bir resim, “Tatil” başlıklı (YİT, 2015: 156) 8. ünitenin girişinde ise Antalya, Kaleiçi’nden bir resim bulunmaktadır. Eserin genelinde, gerçek hayatın çok renkliliğinin kitaba aktarılmaya çalışıldığı gözlemlenmektedir. *Yedi İklim Türkçe* setinin yurtdışında kullanıldığı dikkate alındığında görsellerin tamamına yakınının Türkiye’deki günlük yaşantıya ait gerçekçi sahnelerden seçilmesi doğru bir yaklaşım olmuştur.

Oldukça güncel bir tasarımla oluşturulan kitapta basitlikten kaçınılmakla birlikte zaman zaman çizimlerden de yararlandığı dikkati çekmektedir. “Evde Neler Var?” (YİT, 2015: 40-41) konu başlığının görsellerinin tamamını gerçek ev resimleri değil renkli çizimler oluşturmaktadır. Bu türden çizim ve şekillere ders kitabından ziyade çalışma kitabında yer verilmesi yerinde bir uygulamadır. A1 ve A2 ders kitaplarının dış kapak tasarımı (üst bölümde İstanbul’dan bir panoramik bir resim, alt bölümde ise denizde ilerleyen bir vapur) aynı olmakla birlikte kapak renkleri farklıdır. Karton kapak ve 1. hamur kâğıt kullanılan A1 ders kitabı 191 A1 çalışma kitabı 101, A2 ders kitabı 187 A2 çalışma kitabı ise 99 sayfadan oluşmaktadır.

4.2. Tanıtım ve Sunuşta Ölçütler

Yedi İklim Türkçe setinin herhangi bir bölümünde kitapta gözetilen genel öğrenme yaklaşımının özetlendiği veya genel öğrenme yaklaşımına ilişkin açıklamaların yapıldığı bir bölüm bulunmamaktadır. Bu durum öğretmen kitapları içinde söz konusudur. Ders ve çalışma kitaplarının sunuş bölümünde kitabın günlük hayatın ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde hazırlandığı belirtilmektedir. Öğretim setinde yer alan “Ailemiz, Çevremiz, Günlük Hayat, Meslekler, Ulaşım, Tatil, Sağlıklı Yaşam, İnsan ve Toplum, Teknoloji ve İletişim” gibi ünite başlıklarından ve ünite içi etkinliklerden hareketle *Yedi İklim Türkçe* setinin iletişimsel dil öğrenme yaklaşımının temele alınarak hazırlandığı yorumunu yapmak mümkündür. “Öğretim sürecinde gerçek iletişim alıştırmalarına ağırlık verilen” (Gün, 2013: 111) iletişimsel dil öğretim yaklaşımında hedef dilde iletişim kurma becerisini geliştirmek esastır. *Yedi İklim Türkçe* setinin sunuş bölümünde kitabın hedefleri arasında Türkçe iletişim kurabilmek (YİT: 2015: 2) de zikredilmiştir.

Genel-geçer bir sunuş yazısının dışında kitapta herhangi bir tanıtım veya kitabın kullanıma ilişkin açıklamalar bulunmamaktadır. Kitabın kullanımına ilişkin yönergelerin bulunmayışı bir eksiklik olarak zikredilebilir. Kitapta okuma, tamamlama, cevaplama, dinleme, eşleştirme, yazma, işaretleme vb. etkinlikler çeşitli sembollerle gösterilmiş ve yanlarına ise kısa yönergeler yazılmıştır. Bu sembollerin tamamının tanıtıldığı öğrenme sürecine yönelik sunuş ve tanıtım açıklamalarının bulunduğu bir bölümün kitaba eklenmesi faydalı olacaktır. Ayrıca kitapta her ünitenin giriş sayfasında üniteyi tanıtmak üzere “Bölümler, Beceriler, Dil Bilgisi ve Kelimeler” şeklinde dört başlık altında bilgiler yer almaktadır. Bu kısa açıklamaların, hedef kitlenin öğrenilecek konulardan haberdar edilmesi açısından yararlı olduğunu belirtmekle birlikte buradaki açıklamaların oldukça sade ve yetersiz olduğu ileri sürülebilir. Kitap bölümlerinin ve bölümlerdeki etkinliklerin ayrıntılı şekilde tanıtılması yararlı olabilir.

4.3. Dil Ölçütleri

Yedi İklim Türkçe Setinin tanıtımda, kullanımda ve yönergelerde yer alan terminoloji ve öğretim dilinin, geleneksel değil hedef kitleyi öğretiminin merkezine alan yapılandırmacı ilkelerden esinlenmiş bir dil olduğunu ileri sürmek mümkündür. Öğretim setindeki ders ve çalışma kitaplarında tanıtım ve sunuş yönergeleri olmakla birlikte bu yönergeler temel seviyede yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bir hedef kitleye yönelik olarak hazırlandığından oldukça sade ve basittir. Ancak etkinliklerle ilgili ayrıntılı yönergeler öğretmen kitaplarında verilmiştir.

Bu yönergelerdeki ifadeler dikkatle irdelendiğinde, geleneksel öğretmen merkezli öğretimden çıkılarak öğrenci merkezli eğitime doğru bir eğilimin olduğu göze çarpmaktadır. Yönergelerdeki hedef kitleyi temele alarak verilen; “dikkatini çekiniz, sezdiriniz, pekiştiriniz, kavratınız, hatırlatınız, düzeltiniz, cevaplamalarını sağlayınız, okutunuz, konuşturunuz, karşılıklı konuşturunuz, yazdırınız, geri dönüt veriniz, tekrarlatınız, inceletiniz, canlandırınız, oynatınız, farklı örnekler veriniz, yaptırınız, açıklayınız, bilgilendiriniz vb.” ifadelerden geleneksel bir öğretim metoduna ait bir dilin değil yapılandırmacı ilkelerden esinlenmiş öğrenci odaklı bir öğretim dilinin kullanıldığı dikkati çekmektedir.

4.4. Metin Ölçütleri

Yedi İklim Türkçe setinde her kitapta sekiz ünite ve her üniteye üç alt başlık yer almaktadır. Ayrıca her kitabın dört ünitesi 72 saatlik bir kurda işlenmektedir. Aşağıdaki tabloda A1 ve A2 kitaplarının ünite başlıkları ve alt başlıkları verilmiştir:

Tablo1. Yedi iklim Türkçe seti ünite başlıkları

	A1 Kitabı	A2 Kitabı
1. Ünite	Tanışma <ol style="list-style-type: none"> Merhaba Nerelisiniz? Karşılaşma-Se- laşma 	Zaman-Mekân <ol style="list-style-type: none"> Geçmiş, Şimdi, Gelecek Zaman Planlaması Farklı Şehirler, Farklı Hayatlar
2. Ünite	Ailemiz <ol style="list-style-type: none"> Ailem ve Ben Evim Adresim 	Sağlıklı Yaşam <ol style="list-style-type: none"> Her Şeyin Başı Sağlık Dünyamız Kirle- niyor Trafik Canavarı
3. Ünite	Günlük Hayat <ol style="list-style-type: none"> Saat Kaç? Ne kadar? Kaç Lira? Nerede? Ne za- man? 	Sosyal Etkinlikler <ol style="list-style-type: none"> Okumayı Seviyo- rum Hangi Filme Gi- delim? Spor Yap, Zinde Kal
4. Ünite	Çevremiz <ol style="list-style-type: none"> Bizim Sokağımız Ne? Nerede? Bir Haftalık Pla- nımız 	Güzel Ülkem <ol style="list-style-type: none"> Her Yer Tarih Dört Mevsim Yedi Bölge Tatlı Yiyelim, Tatlı Konuşalım

5. Ünite	Meslekler a. Meslekleri Tanıyalım b. Ne Olmak İstiyorsun? c. Hobilerim	Üretimden Tüketime a. Üretim-Tüketim b. İş Yemeği c. Alışveriş
6. Ünite	Ulaşım a. Yolculuk Nereye? b. Trafikte c. Bugün Hava Nasıl?	Duygular a. Mektup Yazalım b. Mutlu Olmak c. Gülelim, Eğleneelim
7. Ünite	İletişim a. Telefon b. Bilgisayar ve İnternet c. Yüz Yüze	Teknoloji ve İletişim a. Elektrikli Ev Eşyaları b. Büyülü Cam-Televizyon c. Bitkiler, Hayvanlar ve Biz
8. Ünite	Tatil a. Hafta Sonu b. Yaz Tatili c. Bayram	İnsan ve Toplum a. Kişilik Tipleri b. Başarımın Anahtarı Elimde c. Empati Kuruyorum

Yedi İklim Türkçe setinde her alt başlıkta genel olarak birer aslî okuma ve dinleme metni bulunmaktadır. Ayrıca ünite sonlarında “Serbest Okuma Metni” başlığı altında da Türk kültürüne ait bir unsur hakkında hedef kitleye bilgi verilmektedir. Yapılandırıcı yaklaşım ışığında, öğretim setinde yer alan okuma ve dinleme metinlerinin özgün, yapmacık durmayan, gerçek hayata ışık tutan, sıradan olmayan, Türkçenin dil zenginliğini yansıtan ve yeni kelimeler öğretmeye uygun metinler olması beklenmektedir.

Temel seviye *Yedi İklim Türkçe* setindeki metinlerin birçoğunun “sine-mada, emlakçıda, hastanede, mağazada, komşu ziyaretinde, elbise dükânında, pazarda, pansiyonda, otobüste, uçakta, ofiste restoranda vb.” mekânlarda geçen diyaloglardan oluştuğu dikkati çekmektedir. Bu yönü-

le, öğretim setinde özgün hayatın her anında geçen konuşmaların hedef kitleye öğretilmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda kitabın günlük hayat ile iç içe olduğunu söyleyebiliriz. Bunun yanında Türk halk kültüründen efsane ve fıkralar ile Türk sineması ve Türk edebiyatından önemli yapıtların tanıtıldığı metinleri de görmek mümkündür. Ayrıca Âşık Veysel ve Barış Manço gibi Türk müziğinin usta isimlerinin bazı şarkılarına, konu akışına uygun gelecek şekilde yer verildiği görülmektedir. Öğretim setinin gerçeklik boyutunu arttırmak adına; şenlik, sinema, tiyatro afişleri, haber metinleri, otel ve pansiyon broşürleri, iş ilanları, özgeçmiş örnekleri, yemek tarifleri, düğün davetiyesi, tebrik kartı, hava durumu, yol tarifi vb. metinlere de yer verildiği göze çarpmaktadır. Bazı metinlerin de -örnek vermek gerekirse, A1 kitabında “Bilgisayar Konuşuyor” (YİT, 2015: 144-145-149) başlıklı metinler- basit ve yapmacık durduğunu iddia etmek de mümkündür. Ancak öğretim setinin genelinde sıradanlık ve basitlikten kaçınıldığı, üzerinde konuşmaya, yorum yapmaya, akıl yürütmeye fırsat tanıyacak metinlerin yer aldığını söylemek mümkündür.

Hiç kuşkusuz deyim ve atasözleri de Türk kültürü ve Türk dilinin önemli unsurlarından biridir. Bölüm sonlarında dinleme ve okuma metinlerinde geçen yeni kelimeler, “Kelime Dünyası” başlığı altında verilmiş ve öğrenciden bu kelimeleri kullanarak cümleler kurması istenmiştir. Kelime öğretimine yönelik bu olumlu etkinliğe rağmen A1 ve A2 ders kitabında Türk kültürünü doğrudan çağrıştıran kelimeler yer almakla birlikte (Çiçek, 2015: 229) temel seviyede neredeyse hiç deyim ve atasözü öğretimi yapılmadığı görülmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için atasözleri ve deyimlerin sıklık analizi (Yılmaz Atagül, 2015) yapılmıştır. Bu çerçevede, hedef kitleyi zorlamayacak somut dünyada karşılığı olan birkaç deyim ve atasözünün de temel seviyede öğretimi yapılabilir.

4.5. Alıştırma ve Etkinlik Ölçütleri

Yedi İklim Türkçe setindeki alıştırma ve etkinlikleri değerlendirdiğimizde, etkinliklerin önceki öğrenmelerin ortaya çıkmasını sağlayacak şekilde düzenlendiği belirtilebilir. Bir yabancıya Türkçe öğretirken öncelikle görebileceği ve çevresiyle ilişki kurabileceği kelimeler öğretilmelidir. Somut bilgiler öğretilmeden soyut düşüncelerin kavranılamayacağı gerçeğinden hareketle tümevarıma dayalı bir sistem içinde Türkçe öğretmeye çalışılıp (Barın, 2004: 23) yakından uzağa basitten karmaşığa ilkesi göz önünde bu-

lundurulmalıdır. Ayrıca yeni öğrenmeler eski bilgilerin üzerine kurulmalıdır. Etkinliklere dikkat edildiğinde, öğrenenlerin yaşantıları ile rahatlıkla ilişkilendirebilecekleri türden oldukları ileri sürülebilir. Adres yazma, bayram kartı yollama, tebrik kartı yazma, pazardan alışveriş yapma, tatile çıkma, aileni tanıtmaya, sosyal medyayı kullanma, hobilerden bahsetme, spor hakkında konuşma, sinema-tiyatro-konsere gitme vb. etkinliklerin bolca yer aldığı öğretim setinin aynı zamanda gerçek hayattaki durumları sınıf ortamına taşımaya çalıştığını belirtebiliriz.

Etkinliklerin diğer bir özelliği ise birbirinden kopuk değil birbirini bütünlükte hazırlanmış olmalarıdır. Örnek vermek gerekirse A2 ders kitabı 3. ünite, “Hangi Filme Gidelim?” (YİT: 2015: 56-60) başlıklı B bölümünde ilk olarak “Devlerin Aşkı” isimli dinleme etkinliği sonra “Neşeli Günler” isimli okuma etkinliği ardından sinemaya ilişkin soruların yer aldığı konuşma etkinliği ve son olarak “sinema, tiyatro, alışveriş ve spor” aktivitelerinden hangisinin tercih edileceğine dair bir yazma etkinliği ile sinema aktivitesine ilişkin kelimelerin yer aldığı cümle yazma etkinliği bulunmaktadır. Başka bir deyişle, etkinlikler ana başlıkta verilen konuyu takip etmektedir. Bu durum etkinliklerin bütünlük arz etmesi bakımından olumludur.

Etkinliklerde, “empati kurmak, listelemek, sıralamak, tartışmak, incelemek, yeniden yazmak, uygun kelimeyi seçmek, anlatmak, canlandırmak, cümlelerin farklarını söylemek, değerlendirmek” gibi ifadelerle rastlanmaktadır. Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere hedef kitlenin öğrendiği dilde düşünmesi ve mekanik tekrarlardan ziyade bilişsel çaba göstermesi beklenmektedir. Temel seviye yabancı dil öğretim kitabında, hedef kitleyi yapılandırıcı düşünmeye sevk edecek etkinlikleri yerleştirmek kolay olmasa da Yedi İklim Türkçe setinin bu nokta asgarî derecede başarılı olduğunu belirtebiliriz. Etkinliklerin geneline dikkat edildiğinde, bunların grup veya çift çalışmasına uygun olmayan bireysel çalışmayı esas alan etkinlikler olduğu gözlenmektedir. Alıştırmalar genel olarak öğrenen ve öğretenden arasında geçmektedir. Grup etkinliklerinin orta ve yüksek seviyedeki ders kitaplarına bırakıldığı anlaşılmaktadır. Ancak temel seviye de grup ya da en azından çift çalışmasına olanak sağlayacak etkinliklerin olması karşılıklı iletişimi arttıracığından yararlı olacaktır.

Öğretmen kitabında etkinliklerle ilgili oldukça geniş yönergeler bulunmaktadır. Bu yönergelerde, etkinliğin nasıl uygulanacağı ve öğrencilerin nasıl yönlendirilmesi gerektiği açık bir şekilde anlatılmış ve ayrıca etkinlik sonunda hedef kitlenin erişmesi beklenen dil kazanımları da sıralanmıştır. Alıştırmaların cevapları da öğretmen kitabında yer almakta olup alıştırmalar büyük oranda tartışmaya mahal vermeyecek kesin ve net cevaplı alıştırmalardır. Her ünitenin başında bir hazırlık bölümü de bulunmaktadır. Öğretmen kitabında, işlenecek üniteye yönelik hazırlık aşamasında neler yapılacağına dair açıklamalar mevcuttur. Bu bölümler aracılığıyla hedef kitlenin üniteye ilgisini çekmek ve derse güdülenmesini sağlamak amaçlanmaktadır. Hazırlık bölümleri için hedef kitlenin değil öğreticinin ders öncesi bir hazırlık yapması gerekmektedir.

Kitapta yer alan etkinliklerin sorun çözme odaklı olmaktan uzak olduğunu belirtebiliriz. Alıştırmalar genel olarak bir dinleme-okuma metninin çeşitli metin altı etkinlikleri ile dil bilgisi etkinlerinden oluşmaktadır. Konuşma bölümlerinde ise genel olarak bir durum ve olay hakkındaki düşüncelerin sözlü-yazılı olarak anlatılması beklenmektedir. Bu durum ve olay ise genel olarak konu başlığıyla ilişkilidir. Gerçek hayatın zorluğu ve karmaşasının yer aldığı sorun saptama ve çözmeye yönelik alıştırma ve etkinliklerin kitapta yer alması hedef kitlenin daha fazla bilişsel gayret göstermesine imkân sağlayıp öğrenmenin kalıcılığını arttıracaktır.

4.6. Ölçme ve Değerlendirme Ölçütleri

Genelde yabancı dil öğretimi, özelde ise yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bilindiği üzere eğitim süreci kolaydan zora, basitten karmaşığa doğru bir sıra takip etmekte olup hedef kitlenin bir üst seviyeye hazır olup olmadığı ölçme-değerlendirme süreci ile ortaya çıkarılmaktadır. Bu bağlamda, hedef kitleden okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerileri ile dil bilgisi öğrenme alanının geliştirilmesi beklenmektedir (Demir, 2013: 541). Hedef kitlenin dil amaç ve kazanımlarına ulaşma derecesi bir sonraki öğrenmeyi doğrudan etkilediğinden yabancı dil olarak Türkçe öğretim sürecinin sonunda (kur bitiminde) ölçme-değerlendirme çalışmalarında titizle durmak gereklidir.

Yapılandırmacı öğrenme modelinde, üründen ziyade dil öğrenme sürecinin değerlendirilmesi önceliklidir. Bu bakımından ölçme-değerlendirme

işinin sadece ünite sonlarında değil mümkünse her ders sonunda yapılması gerekmektedir. *Yedi İklim Türkçe* setinde, ölçme-değerlendirme sürecine temel oluşturacak her beceriye ait dil kazanımları, öğretmen kitabında ayrıntılı olarak ders ders verilmiştir. Bu özelliği bakımından öğretim setinin oldukça nitelikli olduğunu belirtmek mümkündür. Ancak ölçme araçları bakımından kitabın yeterli düzeyde olmadığı belirtilebilir. Her ünitenin sonunda “Değerlendirme” başlığı altında ünite genelinde öğrenilen bilgilerin ölçüldüğü 10 soruluk bir test bölümü bulunmaktadır. Bunun dışında kitapta bir ölçme bölümüne rastlanılmamaktadır. Ünite sonunda bir ölçme değil de her bölümde bir ölçme yapılması daha faydalı olabilir.

Her ne kadar kitap genelindeki etkinlikler açık uçlu, çoktan seçmeli, boşluk doldurmalı, kısa cevaplı, eşleştirmeli, doğru yanlış vb. şekillerde olsa da ünite sonlarındaki, “Değerlendirme” başlığı altındaki sorular sadece çoktan seçmelidir. Bu bölümde soru türlerinin ve soru sayısının artırılması gereklidir. Öğretim setinin eksik bıraktığı bu ölçme-değerlendirme basamağının öğretici tarafından süreç içerisinde farklı ölçme araçları kullanarak tamamlaması beklenmektedir. Ancak ders kitabında da kur ve sertifika sınavlarına paralel olacak ölçme bölümlerinin yer alması fayda sağlayacaktır.

Ölçme-değerlendirme açısından kitaptaki olumlu bir yön ise her ünitenin en son sayfasında hedef kitlenin ünite sonunda erişmesi planlanan amaç cümlelerinden bir kısmının “Kendimi Değerlendiriyorum” başlığı altında verilmesidir. Burada; “İlanlardaki temel kavramları anlayabilirim, radyo ve televizyondaki basit haberleri anlayabilirim, bir broşürden belli bilgileri bulabilirim, yolculuk hizmetleri hakkında bilgi isteyebilirim, gündelik planlamalarla ilgili temel kalıpları kullanabilirim” (YİT, 2015: 90) gibi çeşitli yeterlilik ölçütleri yer almaktadır. Bu ölçütlerin hedef kitleye de gösterilmesi ve hedef kitlenin kendini değerlendirmesine de olanak sağlanması olumlu bir girişimdir.

4.7. Ek Kaynak ve Materyallere Dair Ölçütler

Yabancı dil öğretimini ders kitapları ile sınırlandırmak kuşkusuz öğretiminin kalitesini düşüreceği gibi hedef kitlenin derse karşı olan motivasyonunu da azaltır. Bu sebeple, yabancı dil öğretiminde birden çok duyuya hitap edecek görsel-işitsel araçların kullanılması önemlidir. “Yabancı dil

öğretiminde görsel ve işitsel araçlar, öğretimin daha etkili olmasını sağlamakta, öğrencinin ilgisini derse çekmekte, verbalizmi azaltmakta ve sınıf içi doğal ortamın oluşmasına yardımcı olmaktadır. Görsel araçlar, öğretilen sözcüklerin, kavramların ve cümle yapılarının daha kolay anlaşılmasına yardımcı olmaktadır” (Demirel, 2014: 30). Bu nedenle yabancı dil öğretmek amacıyla hazırlanan öğretim kitaplarının görsel-işitsel ek kaynak ve materyaller ile desteklenmesi gerekmektedir.

Yedi İklim Türkçe öğretim setinde, birer adet ders ve çalışma kitabının yanında ders kitabında geçen dinleme metinlerinin yer aldığı bir kitapçık ve CD bulunmaktadır. Bunlara ek olarak kitabın kullanıldığı Türk kültür merkezlerinde, T. C. Kültür Bakanlığınca telif ücreti ödenerek satın alınmış filmler de öğretim sürecinde işe koşulmaktadır. Ayrıca öğretim sürecini desteklemesi için Yunus Emre Enstitüsü merkezince temel seviyeye uygun bir şekilde 12 adet hikâye kitabı hazırlanmıştır. Bunların dışında ders kitabı ve öğretim sürecine paralel bir şekilde hazırlanan “Tematik Kelime Öğretimi Afiş Seti, Video Etkinlik Kitabı, Yedi İklim Konuşma ve Yazma Kitabı, Yedi İklim Damak Tadı Kitabı” da bulunmaktadır. Ek olarak, Altyazılı klipler, kısa filmler ve bilgisayar oyunlarıyla da ders kitabı desteklenmektedir. Bütün bunların yanında Z (zenginleştirilmiş) Kitap ismi verilen ve Yedi İklim Türkçe setinin dijital ortama aktarılmış şekli olan yansı ve akıllı tahta ile kullanıma olanak tanıyan ve video, ses, animasyon gibi çeşitli görsel-işitsel uygulamalar içeren bir programda geliştirilmiştir. Z Kitap uygulaması ile zaman ve mekân sınırlaması olmaksızın tablet ve bilgisayarla interaktif olarak Türkçe öğretimi hedeflenmektedir.

Her ne kadar henüz yabancılara Türkçe öğretimi için yayınlar yapan herhangi bir televizyon kanalı bulunmasa da Yunus Emre Enstitüsü tarafından “Türkçenin Sesi” radyosu kurulmuştur. Radyonun hedef kitlelerini yurt dışında ve yurt içinde Türkçeyi ve Türk kültürünü tanımak isteyen yabancılar oluşturmaktadır. Radyo bu yönüyle yabancı dil olarak Türkçe öğretim sürecini destekler niteliktedir.

4.8. Genel Yapılandırma Ölçütleri

“Dil becerilerinden bir ya da ikisinin iyi gelişmemesi dilin ortaya koyduğu düşünme yeteneği ve kendini ifade etme sırasında eksiklik ve sınırlamalara sebep olur. Bu yüzden artık dil öğretiminde dört temel beceriyi aynı

anda öğretmek amaçlanmaktadır. Bu durum gerek kitapların hazırlanması sırasında gerekse ders işlenişinde kesinlikle gözden uzak tutulmaması gereken çok önemli bir noktadır. Bütün becerilerin bir bütünlük içerisinde verilmesi, hiçbirinin ayrı bir ders olarak okutulmaması gerekir” (Güzel ve Barın, 2013: 267). Yedi İklim Türkçe setinde bu ilkenin göz önünde bulundurulduğu açık bir şekilde görülmektedir. Her ünite ve her alt başlıkta konuya uygun okuma, dinleme, yazma ve konuşma etkinlikleri birlikte bulunmaktadır. Dil bilgisi öğrenme alanı ise diğer beceriler eşgüdüm halinde geliştirilmeye çalışılmaktadır. Ancak ne ders kitabında ne de öğretmen kitabında etkinliklerin yapılması için ortalama bir süre verilmemiş bu süre tamamen öğreticinin kontrolüne bırakılmıştır.

“Bilindiği üzere yapılandırıcılık öğrenmeyi bir bütün olarak ele aldığı için disiplinler arası bir öğrenme ortamının oluşturulması gerektiğini vurgulamaktadır (Deryakulu 2000, Akt. Zenk, 2008: 157). Bu bağlamda, yabancı dil öğretim kitaplarının disiplinler arası çalışmaya kapı açması beklenmektedir. Temel seviye bir Türkçe öğretim kitabında disiplinler arası yaklaşımı göstermek de kolay bir iş değildir. Ancak özellikle A2 kitabında yer alan sanatsal, kültürel, turistik, tarihi ve coğrafi bilgilerin harmanlandığı metinlerle, disiplinler arası göndermelerin kısmî de olsa varlığından bahsedilebiliriz.

Söz konusu öğretim setinde, geleneksel bilgi aktarımına dayalı metin anlayışının terk edildiği söylenebilir. Bilgi aktaran metinler olmakla birlikte kitap genelinde, efsaneden hikâyeye, fıkradan masala, gazete haberinden röportaja, iş ilanından çeşitli mekânlarda geçen diyaloglara kadar farklı türde metne rastlanmaktadır.

Yedi İklim Türkçe setinin öğrenen özerkliğini destekleyecek nitelikte olduğunu söylemek güçtür. Bir öğretici olmaksızın kitaptan Türkçe öğrenmek oldukça zordur. Ders kitabındaki alıştırmaların cevapları sadece öğretmen kitabında bulunmaktadır. Öğrenciler için ne ders kitabının ne çalışma kitabının cevap anahtarı hazırlanmıştır. Bu cevap anahtarlarının hazırlanması ve bilinmeyen kelimelerin verildiği sade ve basit açıklamalardan oluşan yeni bölümlerin en azından okuma metinlerine eklenmesi, dil bilgisi alıştırmalarına ait örneklerin arttırılması öğrenen özerkliğini destekleyici adımlar olabilir. Ders kitaplarının sonunda yer dizin bölümünde her ne

kadar ünite ünite kelime listesi verilse de kelimenin cümle içerisinde kullanılmayışı kişisel öğrenmeyi zorlaştırmaktadır. Ayrıca dizinden sonra bir iki sayfada bütün dil bilgisi konuları da özet geçilmektedir. Ders kitabına ek olarak dil bilgisi destek kitapçığının hazırlanması da yarar sağlayabilir.

5. Sonuç ve Öneriler

“Yapılandırmacılık (constructivism) son dönemlerde eğitim bilimleri yazınında çok sık olarak tartışılan bir terimdir ve Amerika, Yeni Zelanda, İsrail, Kanada, İsviçre, Avustralya (Matthews, 1993) gibi ülkelere ek olarak Türkiye’de de ilk ve orta öğretim programlarına damgasını vurmuştur (Aydın, 2006: 5). Öğrenilen bilgilerin yapılandırılmasına, yorumlanması ve analiz edilmesine, yeni bilgilerin öğrenilmesinde geçmiş yaşantıları temele alarak bilgiler arasında bağ kurmayı önceleyen yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı, öğrenme ortamından ölçme değerlendirme sürecine, öğretmen ve öğrencinin rollerinden ders amaç-kazanımlarına, ders araç-gereçlerinden öğretim yöntem-tekniklerine kadar eğitimin pek çok unsurunda köklü değişikliklere sebep olmuştur. Bu doğrultuda Şaşan (2002: 51), yapılandırmacı öğrenme yaklaşımının öğrencileri öğrenme ortamında pasiflikten kurtarıp, bağımsız düşünebilen ve problem çözebilen bireyler haline getirebileceğini vurgulamaktadır. Ayrıca yapılandırmacılık, öğretmeni bilginin mutlak kaynağı olmaktan çıkarıp öğrenme ortamını düzenleyen bir danışman konumuna da getirmektedir.

Bu araştırmada, Yunus Emre Enstitüsü merkezince birden fazla editör ve yazar tarafından hazırlanan, yurt dışındaki Türk kültür merkezleri ile pek çok Türkoloji bölümünde yabancı dil olarak Türkçe öğretmek için kullanılan temel seviye *Yedi İklim Türkçe* öğretim seti, yapılandırmacı öğretim yaklaşımının ilkeleri doğrultusunda incelenmeye çalışılmış ve söz konusu dil öğretim setinin bu bağlamda olumlu ve olumsuz tarafları ortaya konmaya gayret edilmiştir. *Yedi İklim Türkçe* öğretim setinin hazırlanışında, genel olarak yapılandırmacı ilke ve ölçütlerin göz önünde bulundurulmakla birlikte, bazı ölçütler bakımından eserin zayıf olduğu da görülmüştür. Bu doğrultuda, *Yedi İklim Türkçe* setindeki zayıf yönlerle ilişkin olarak aşağıda birtakım öneriler sunulmuştur:

1. *Yedi İklim Türkçe* setinde, kitabın kullanıma yönelik sembollerin, etkinliklerin ve bölümlerin tanıtıldığı açıklamalar eklenmesi hedef kitle açısından çeşitli kolaylıklar sağlayacaktır.

2. Öğretim seti genelinde ölçme-değerlendirme bölümlerinin sayısının artırılması ve mümkün olduğunda farklı ölçme araçlarının kullanılması öğretim sürecine kuşkusuz faydalı olacaktır.
3. Öğretim setinde yer alan etkinliklerin ne kadar sürede yapılacağı hakkında yönergeler eksiktir. Özellikle konuşma ve yazma bölümlerine ilişkin açıklamalar oldukça önemlidir. Çünkü bu beceriler çoğu okutman tarafından ihmal edilebilmektedir.
4. Dil bilgisi öğretiminin yapıldığı etkinliklerde örneklerin sayısı kitap genelinde yetersizdir. Her ne kadar amaç dil bilgisi öğretimi yapmak olmasa da temel dil becerilerini geliştirmede dil bilgisi öğrenme alanı kilit roledir. Bu bölümlerdeki özgün örnek sayısı artırılabilir.
5. Yapılandırıcı öğretim ilkelerine göre ders kitaplarının öğrenen özerkliğini destekleyici nitelikte olması beklenmektedir. Yedi İklim Türkçe setinin bu noktada yeterli olduğunu söylemek güçtür. Bu ilke dikkate alınarak öğretim setinin gözden geçirilmesi önemlidir.
6. Özellikle anlatma becerilerine ait etkinliklerde sorun çözme yetisini geliştirecek durumların verilmesi önemlidir. Bu etkinliklerde bir konu veya durum hakkındaki duygu ve düşüncelerini açıklamak yerine gerçek hayatta her zaman karşılaşılabileceği sorunlar vermek ve hedef kitle açısından daha faydalı olabilir.
7. İkili ve grup çalışması yapılabilecek etkinliklerin temel seviye *Yedi İklim Türkçe* setinde çok az olduğu dikkati çekmektedir. Her üniteye birkaç tane ikili veya grup çalışması yapmaya uygun etkinliğin yer alması olumlu bir durum olacaktır.
8. Günlük hayatta oldukça sık kullandığımız öğretilmesi basit, hedef kitleyi zorlamayacak bazı atasözleri ve deyimler de özellikle A2 kurundan itibaren öğretilmeye başlanabilir. Çünkü gerçek hayatın karmaşısında bu türden dil unsurları oldukça sık kullanılmaktadır.
9. Ders kitabındaki alıştırmaların cevapları öğretmen kitabında bulunmakla birlikte çalışma kitabı için herhangi bir cevap anahtarının hazırlanmadığı görülmektedir. Çalışma kitabını çoğu zaman sınıf ortamında yapmak mümkün olmadığından genel olarak ödev verilmektedir. Ancak her alıştırmayı da gene sınıfta tek ek kontrol etmek mümkün değildir. Bu sebeple çalışma kitabındaki alıştırmalarının cevapları ya öğretmen kitabına konulmalı ya da bir kitapçık olarak gerekli durumlarda hedef kitleye vermek üzere hazırlanmalıdır.
10. Öğretim setinin genelinde metinlerin dokusu ve tür seçimi başarılı

olmakla birlikte bazı metinler (A1/ Doktorumuz Tavşan Hanım, A2/ Uzaylılar Kızamık Yapıyor) yapay ve çocuksu durmaktadır. Kaliteli ve özgün metinler oluşturmak kolay değildir ancak hedef kitlenin tamamına yakının yetişkin olduğu göz ardı edilmemelidir.

- 11.** Metin altı etkinliklerinde genel olarak soru-cevap ve doğru yanlış alıştırmalarının verildiğine şahit olunmaktadır. Bu durumda, birkaç kur okuyan kursiyerler kitaba alışmakta ve kitap onlar için monoton bir ders materyali haline gelmektedir. Farklı alıştırmaların sayılarının artırılması yerinde bir uygulama olabilir.

KAYNAKÇA

- [1] Arslan, A. (2009). Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımı ve Türkçe Öğretimi, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(1): 143-154.
- [2] Aydın, H. (2006). Postmodernizmin Eğitimdeki İzdüşümü: Yapılandırmacılık, *Eğitim, Bilim, Toplum Dergisi*, 4/16, 4-22.
- [3] Barın, E. (2004). Yabancılara Türkçe Öğretiminde İlkeler, *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 1, Güz, s. 19-30.
- [4] Çiçek, M. (2015). Avrupa Dil Programı Sözcük Setleri ile Yabancılara Türkçe Öğretimi Kitaplarındaki Sözcüklerin Karşılaştırılması: Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabı Örneği, *International Journal of Language Academy*, Vol 3/2 Summer, p. 216/231.
- [5] Demir, T. (2013). Türk Dillilere (Soylulara) Türkçe Öğretiminde Ölçme Ve Değerlendirme, *Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı*, ed. Durmuş, M. ve Okur, A. s:541-583, Ankara: Grafiker Yayınları.
- [6] Demirel, Ö. (2014). *Yabancı Dil Öğretimi (8. Baskı)*, Ankara: Pegem Akademi.
- [7] Deryakulu, D. (2001). Yapıcı Öğrenme, *Sınıfta Demokrasi*, ed. Şimşek, A. Ankara: Eğitim Sen Yayınları, s: 53-78.
- [8] Doğanay, A. ve Tok, Ş. (2007). Öğretimde Çağdaş Yaklaşımlar, *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, ed. Doğanay, A. Ankara: Pegem Akademi.
- [9] Epçaçan, C. (2013). Yapılandırmacı Anlayışa Göre Düzenlenmiş Ortaokul Türkçe Dil Bilgisi Öğrenme Alanındaki Konular ve Etkinliklere İlişkin Öğretmen Görüşleri, *The Journal of Academic Social Science Studies*, Volume 6 Issue 4, p. 409-430.

- [10] Erdem, E. (2001). Program Geliştirmede Yapılandırıcı Yaklaşım, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- [11] Erdem, E. ve Demirel, Ö. (2002). Program Geliştirmede Yapılandırıcılık Yaklaşımı, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 81-87.
- [12] Gün, M. (2013). İletişimsel Yöntem, *Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı* ed. Durmuş, M. ve Okur, A. s: 111-114, Ankara: Grafiker Yayınları.
- [13] Güneş, F. (2009). Türkçe Öğretiminde Günümüz Gelişmeleri ve Yapılandırıcı Yaklaşım, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 6, Sayı: 11, s. 1-21.
- [14] Güneş, F. (2013). Yapılandırıcı Yaklaşım ile Dil Bilgisi Öğretimi, *Eğitim Kuram ve Uygulama*, 9(3): 171-187.
- [15] Güzel, A. ve Barın, E. (2013). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- [16] İbrahim, G. ve Kalfa, M. vd. (2015). *Yedi İklim Türkçe*, ed. Barın, E. vd. Ankara: Yunus Emre Enstitüsü Yayınları.
- [17] Karadüz, A. (2010). Yapılandırıcı Paradigma Bağlamında Türkçe Derslerinde Öğrenme Ortamları, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 7, Sayı: 14, s. 135-154.
- [18] Karatay, H. (2010). Türkçe Dersi Öğretim Araçlarında Yapılandırıcılık: Metinlerarasılık, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 7, Sayı: 14, s. 155-178.
- [19] MEB (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı* (6, 7 ve 8. Sınıflar), Ankara.
- [20] Özbay, M. (2003). Türkçe Öğretiminde Hedef-Araç İlişkisinin Ders Kitabı Örneğinde Değerlendirilmesi, *TÜBAR-XIII / Bahar*, s. 59-69.
- [21] Özdemir, C. (2013). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Ders Malzemelerinin Önemi ve İşlevsel Ders Malzemelerinin Nitelikleri, *Turkish Studies*, Volume 8/1 Winter, p. 2049-2056.
- [22] Özışık, C. (2007). Devlet Okullarındaki Yabancı Dil Derslerinde Hedef Kültüre Ait Öğelerin Aktarımı, 05.05.2010 tarihinde www.english.com/Yukseklisans.Htm adresinden alınmıştır.
- [23] Senemoğlu, N. (2012). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim* (22. Baskı), Ankara: Pegem Akademi.

- [24] Şaşan, H. (2002). Yapılandırmacı Öğrenme. *Yaşadıkça Eğitim*. 74/75, 49–52.
- [25] Tok, M. (2013). Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarındaki Yazma Çalışmalarının Değerlendirilmesi, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (6/1) Kış, 249-260.
- [26] Tüm, G. ve Sarkmaz, Ö. (2012). Yabancı Dil Türkçe Ders Kitaplarında Kültürel Öğelerin Yeri, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43: 448-459.
- [27] Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2012). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- [28] Yılmaz Atagül, Y. (2015). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Atasözleri ve Deyimlerin Sıklık Analizi, *Turkish Studies*, Vol 10/7 Spring, p. 1021-1036.
- [29] Zenk, O. (2008). Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitaplarının Oluşturmacı Kuramın İlkeleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- [30] <http://www.yee.org.tr/tr/materyaller#> (Erişim Tarihi: 1.12.2015).